

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.35 (3251) ●

● ЧАЦВЕР, 22 ВЕРАСНЯ, 2011

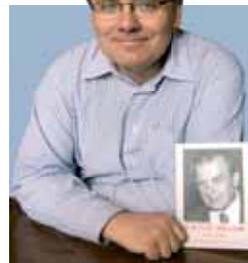
ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

**А Канфуцый
ужо з намі!**
Стар. 3

**У чароўным
рытме танца**
Міжнародны фестываль
харэаграфічнага мастацтва
“Сожскі карагод”
прайшоў у Гомелі **Стар. 4**

**Чэслаў Мілаш
падарожнічаў
па Беларусі**
Стар. 4

ГЛЫБІНКА

Край, апеты песняром

Пад час Дня беларускага пісьменства ў Ганцавічах урачыста адкрыты помнік Якубу Коласу. На свяце прысутнічаў і яго сын, Міхась Міцкевіч

Лявон Целеш

Гаспадары пастараліся: горад сустракаў гасцей з розных куткоў Беларусі і замежжа чысцінёй, кветкамі. А галоўнае — жывой, сакавітай гаворкай, бо ў маляўнічым кутку Палесся і сёння шануюць беларускую мову, помняць старадаўнія адметныя абрады. Славіцца Ганцаўшчына і народнымі майстрамі-умельцамі. Многім са школы яшчэ вядома, што ў ганцавіцкай вёсцы Люсіна колісь настаўнічаў Якуб Колас, там пачаў пісаць сваю, сёння ўжо хрэстаматычную, трылогію “На ростанях”, адлюстраваную ў ёй жыццё, побыт, характары палешукоў. Тая акалічнасць, дарэчы, і сёння асвятляе духоўнае жыццё краю, ганцавічане з гонарам кажучы: наш край апеты песняром! І сама ганцавіцкая зямля багатая на майстроў слова, там нарадзіліся пісьменнікі Міхась Рудкоўскі, Іван Кірэйчык, Уладзімір Марук, Іван Лагвіновіч, Віктар Гардзей, Алесь Каско... У вёсцы Чудзін апрацоўваў свае зборы вядомы беларускі фалькларыст, этнограф Аляксандр Сержпугоўскі. Яму было дзе чэрпаць натхненне, бо гэта і рэгіён самабытных народных казачнікаў, такіх, як Д.Кулеш, А.Дудар, Бахмачыха...

Гэта было казачнае свята, сонечнае і цёплае. Па традыцыі яго распачала навукова-творчая экспедыцыя “Шлях да святыхняў”. Яе ўдзельнікі чатыры дні былі

На свяце Слова ў Ганцавічах цікава і дарослым, і дзецям

ў дарозе, рухаліся ад мінскага Свята-Духава кафедральнага сабора, прайшлі па храмах Міншчыны і Брэстчыны, а раніцай 4 верасня прыбылі ў сталіцу Дня беларускага пісьменства — Ганцавічы. Зранку на цэнтральных вуліцах, Кастрычніцкай і імя Гагарына, панавала веселасць. На шматлікіх сцэнічных пляцоўках выступалі мясцовыя ансамблі,

працавалі павільёны кнігі і прэсы, фотавыставы, праводзіліся латэраі і віктарыны. Васёлы гоман з усіх бакоў, усмешкі на тварах гараджан і гасцей свята, у небе луналі рознакаляровыя паветраныя шары.

А вось месца, дзе гаспадарцаў народных майстры. Сувеніры, ды і практычныя рэчы — на любы густ: нехта выбірае ган-

чарныя вырабы, а там маладыя хлопцы і дзяўчаты прымерваюць прыгожыя саламяныя брылі-капелюшы, жанчыны купляюць драўляныя лыжкі... Па вуліцы імя Гагарына — імправізаваны падворкі сельсаветаў раёна, там можна было і адметныя вырабы ткачых, вышывальшчыц пабачыць, і пачаставацца народнымі стравамі. → **Стар. 2**

ДАРОГІ І ЛЁСЫ

Ашмяншчына: шляхі гандлёвыя

У другой частцы нататак майго “ашмянскага цыкла” я згадваў, што старшыня Ашмянскага райвыканкама Юрый Адамчык, раскажваючы аб прамысловасці раёна, параіў найперш пабываць на мясцовым мясакамбінаце. Яго фірменная прадукцыя запатрабавана і ў Беларусі, і за межамі. Да таго ж Ашмянскі мясакамбінат — адзін з лідараў у галіне, летась адзначыў 110-гадовы юбілей.

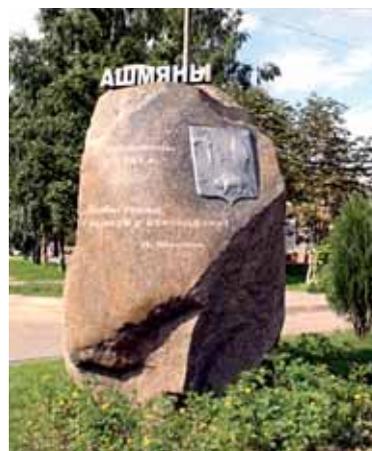
Адам Мальдзіс

Народны дэпутат Валянціна Лузіна прыгадала яшчэ, што дырэктара камбіната Тамару Філіпавіч (менавіта так, праз два “п” з даўніх часоў пішацца яе прозвішча) я ўжо завочна ведаю. І спраўды, летась пісаў станючы водгук на яе даследча-краязнаўчую

кнігу на беларускай і англійскай мовах “Падарожжа па Ашмянскім краі”, дзе пад краем разумеецца не раён, а колішні, у некалькі разоў большы павет. Яна ж ілюстравала тэксты сваімі насычанымі эмоцыямі здымкамі.

З добрых слоў у адрас аўтара я і пачаў размову з Тамарай Уладзіміраўнай, калі мы з Валянцінай

Міхайлаўнай і Іосіфам Цімкоўскім увайшлі ў яе невялікі, але густоўна і адначасова практычна абстаўлены кабінет. “Ды што там мая кніга, — збянтэжылася гаспадыня. — Цяпер шукаю грошы, каб перакласці з польскай на беларускую мову і перавыдаць дарэвалюцыйны чатырохтомнік Часлава Янкоўскага “Ашмянскі павет”... → **Стар. 2**

Калі ласка ў Ашмяны!

Са святам, Мінск!

Тацяна Пастушэнкава

**Да 944-годдзя сталіцы ў
Прэзідэнцкай бібліятэцы
Беларусі адкрылася выстава
рарытэтных выданняў
“Мінск-Менск: старонкі
гісторыі”**

Вядома, што ў гісторыі Мінска было шмат войнаў і разбурэнняў. Але дзякуючы намаганням жыхароў горад заўсёды ўставаў з попелу і руін, падобна міфічнай птушцы Фенікс.

На выставе прадстаўлены каштоўныя кніжныя рарытэты з адзела старадрукаў і рэдкіх выданняў бібліятэкі. Сярод іх такія ўнікальныя выданні, як “Памятная книжка Минской губернии и календарь на 1889 год царствования Императора Николая II: год девятый / издание Минского губернского статистического комитета”, “Канстытуцыя (Асноўны Закон) Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі” (1927 год, тэкст на рускай, беларускай і яўрэйскай мовах), першыя выданні “Мінскія Епархіяльныя ведомості за 1877 год: Часть официальная и неофициальная”, “Лучынка: літаратурна-навуковы месяцнік”.

Нядаўна ў серыі “Гарады і гістарычныя мясціны Беларусі”, якая пачалася выданнем пра Полацк, выйшла кніга “Мінск — сталіца Беларусі”. Аўтары запрашаюць чытача ў цікавае падарожжа “па вуліцах і плошчах старажытнага і сучаснага Мінска”, раскажваюць пра яго адметныя месцы. Кніга выйшла ў выдавецтве “Пачатковая школа”, разлічана найперш на дзяцей, моладзь, гэта незаменны дапаможнік на ўрокі, факультатывы па радзімазнаўстве. У выданні ёсць апавед пра сіваю даўніну, капіталістычнае мінулае беларускай сталіцы, рэвалюцыйны і ваенны перыяд, а таксама пасляваеннае аднаўленне і сучаснасць горада. Асобныя раздзелы прысвечаны музеем Мінска, яго ганаровым грамадзянам, цікавы і раздзел “Мінск у паэзіі”.

Кніга цудоўна аформлена, у ёй мноства ілюстрацый, на якіх — і такія знакавыя будынкі, як Нацыянальная бібліятэка, Вялікі тэатр оперы і балета, Лядовы палац, культурна-спартыўны комплекс “Арэна”. Выданне, сцвярджаюць аўтары, будзе цікавым “для ўсіх беларусаў, а таксама турыстаў і вандрожнікаў з усяго свету”.

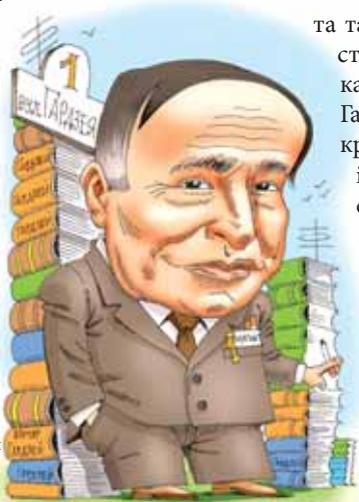
ГЛЫБІНКА

Край, апеты песняром

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Апоўдні на гарадской плошчы афіцыйна адкрылася 18-е свята Слова, усіх вітаў віцэ-прэм'ер Беларусі Анатоль Тозік. З дынамікаў гучалі запісы галасоў Янкі Купалы і Якуба Коласа, на сцэне ажылі персанажы трылогіі Якуба Коласа “На ростанях” — сцэнкі выдатна выканалі мясцовыя артысты. Потым пад апладысменты ўзнагароджвалі пераможцаў Рэспубліканскага конкурсу на лепшы твор у галіне літаратуры, у ліку якіх Казімір Камейша, Мікола Мятліцкі, Віктар Праўдзін, Алена Папова, Алена Масла, Раіса Баравікова і іншыя. Дарэчы, усе выступалі выключна па-беларуску, нават епіскап Пінскі і Лунінецкі Стэфан.

Да свята ў Ганцавічах стварылі Алею пісьменнікаў, на прыгожых картушах увекавечаны імёны пісьменнікаў-ураджэнцаў Ганцаўшчыны. Асабліва месца на алеі займае помнік Якубу Коласу, урачыста прайшло яго адкрыццё. Аўтары помніка і картушаў — Алеся Грушчанкова і Павел Герасіменка, сямейная пара скульптараў з Брэста. Вобраз песняра, дарэчы, яны стваралі паводле фотаздымка пісьменніка, якім ён быў у маладосці: пэўна, менаві-

Віктара Гардзея любяць землякі...

Выдаўцы прывезлі ў Ганцавічы шмат цікавых кніжных навінак

так і выглядаў Канстанцін Міцкевіч, калі настаўнічаў на Ганцаўшчыне. На адкрыцці помніка быў і сын Якуба Коласа, Міхаіл Канстанцінавіч Міцкевіч. Яго з'яўленне выклікала ўсеагульны інтарэс. Шмат было жадаючых перакінуцца з ім слоўцамі, сфатаграфавалі на памяць. Значу, што нягледзячы на стале ўзрост

трымаўся паважаны Міхась Канстанцінавіч аптымістычна і бадзёра.

А да галоўнай сцэны збіраў глядачоў канцэрт “3 народнай песняй па жыцці” — свята прадоўжылі шматлікія калектывы мастацкай самадзейнасці Брэстчыны. На розных пляцоўках выступалі і майстры слова з Расіі, Украіны, Казахстана, Малдовы, Сербіі, Чарнагорыі, гасцявалі ў Ганцавічах і прадстаўнікі дыпмісій. Завяршылася свята вялікім феерверкам, а вымпел будучай сталіцы свята перададзены гораду Глыбокае.

Па дарозе дадому мы з сябра-

мі яшчэ наведвалі на Ганцаўшчыне вёску Малыя Круговічы — там нарадзіўся паэт Віктар Гардзеі. Вёска ўнікальная тым, што яшчэ пры жыцці ўшанавала земляка. Некалі аднавяскоўцы па сваёй ініцыятыве вырашылі назваць яго імем галоўную вуліцу вёскі — і дамагліся свайго. Я пагутарыў са старажыламі, яны цёплымі словамі згадвалі Віктара, казалі: ён часта наведваецца на малую радзіму. Дарэчы, гаворка ў аднавяскоўцаў Віктара Гардзея вельмі жывая, з жартамі ды прымаўкамі. Што ж, у гэтым куточку Палесся і мастацкаму слову ёсць адкуль напаўняцца сілай.

ДАРОГІ І ЛЁСЫ

Ашмяншчына: шляхі гандлёвыя

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Жыў ён і тварыў да 1929 года непадалёк адсюль, у маёнтаку Паляны. Ото багаты даведнік атрымаецца! Там і пра рамёствы ёсць, і пра першыя заводзікі, і пра бойкія гандлёвыя шляхі, нават рабункі на іх...

З кабінета ідзем аглядаць камбінат. На яго тэрыторыі старыя, першапачатковыя будынкі арганічна спалучаюцца з новымі. У двары цвітуць кветкі, блішчаць абстаўленыя лаўкамі вадаёмы — ёсць людзям дзе адпачыць у перапынку. Па дарозе Тамара Філіпповіч расказвае нам, што камбінат выпускае каля 200 найменняў прадукцыі: каўбасныя вырабы, вяндліна, мясапрадукты, паўфабрыкаты... Такі шырокі асартымент дае магчымасці для маневраў на рынку, каб задавальняць самы патрабавальны попыт. Адзін з брэндавых прадуктаў ашмянцаў — каўбаса “Гальшанская”. На маю ж рэпліку, што не бачыў яе ў Мінску, чуо: не залежваецца такі тавар на прылаўках, ды і за граніцу ў асноўным ідзе... Дарэчы, воззяць прадукцыю ў асноўным аўтатранспартам, бо да чыгункі з Ашмян далекавата.

На заводзе няма мітусні,

кожны заняты сваёй справай. У лабараторыях нас здзіўляла асвядомленасць супрацоўнікаў пра новыя дасягненні ў харчовай прамысловасці ва ўсім свеце. Таму, пэўна, і ўдаецца ашмянцам захоўваць у прадукцыі натуральныя прапарцыі вітамінаў, бялкоў і іншых каштоўных кампанентаў. Камбінат адным з першых у краіне асвоіў дзейсны кантроль за якасцю, якая цяпер адпавядае ўсім міжнародным стандартам. Таму і багата мае прэстыжных “ганаровых дыпламаў”, “дыпламаў пераможцы”, “пасведчанню” і “сертыфікатаў”, атрыманых у розных гарадах і краінах.

Візіт наш закончыўся ў кавярні, якую камбінат адкрыў на бойкім месцы ў горадзе. Мае субяседніцы звярнулі ўвагу, што і кава тут — ашмянская, і сыр таксама. І булочки ўзрастаюць на мясцовых дражджах. Я пацікавіўся, што ж яшчэ вырабляецца ў ган-

длёвым раней мястэчку, куды сяляне з'язджаліся з навакольных вёсак, а купцы — не толькі з Вільні і Мінска, але і з Варшавы, Рыгі, Масквы. І Францыск Скарына некалі вёз, пэўна ж, праз Ашмяны свае “Малую падарожную кніжку” і “Апостал” на

продаж у Масковію. І маліўся па сваёй наватарскай — бо кішэннай! — падарожнай кніжцы, выдадзенай, з усяго вынікае, якраз 490 год таму: у 1521-м...

У адказ на пытанне пра сучасныя вытворчасці ў Ашмянах субяседніцы патлумачылі: асар-

тымент тавараў у апошнія гады істотна абнавіўся. Калі раней у гарадку былі толькі заводы, якія апрацоўвалі сельскагаспадарчую сыравіну, то цяпер працуюць і з металам, і з драўнінай, і з тканінамі. Побач з дзяржаўнымі з'явіліся прыватныя прадпрыемствы. Некаторыя маюць гучныя назвы, якія сведчаць самі за сябе: “БелЕўраКацёл” і “Тэхнапластсервіс”, “Аграэлектрасервіс”. Працуе і фірма па ўстаноўцы халадзільнага абсталявання і кандыцыянераў “Сцефаноўскі і сыны”. З 2003 года на беларускалітоўскім прадпрыемстве “Еўралвіта” вырабляюць з сінтэтычных матэрыялаў вокны і дзверы.

На развітанне я сказаў Тамары Філіпповіч, што ў апошнім нумары “Нёмана” з цікавасцю прачытаў нарыс пра яе Анатоля Разановіча “Што ў маім імя?..”, дзе расказваецца пра нялёгі і таямнічы лёс яе продкаў, пра родавую ікону, якую яна нядаўна прывезла ў Беларусь і якая дапамагае ёй прыдумваць новыя лекі, патэнтаваць іх... Таму і ў захаваным з дакастрычніцкіх часоў здвоеным “п” у яе прозвішчы бачыцца імкненне жанчыны захаваць сваю ідэнтычнасць, не парываць павязь са слаўнымі продкамі.

У калбасным цэху Ашмянскага мясакамбіната

P.S.1. Нядаўна я нарэшце пабачыў у Мінску тую “Гальшанскую”, быццам крышку прыкрытую ад выпадковых пакупнікоў. Жанчына першай высачыла яе, папрасіла ў прадаўца ўзважыць менавіта гэтую каўбасу, “сярэдняю”. Стоячы ззаду, я перапытаў: “Сярэдняю — гэта па якасці?” Яна адказала: “Па цане. Цяпер у продажы толькі добрыя — і таму дарагія мясныя вырабы, а горшай якасці танныя. Сярэднія ж зніклі з прылаўка. Здаецца, толькі ў Ашмянах іх вырабляюць”.

P.S.2. Зусім нядаўна ў Ашмянах адсвяткавалі 670-годдзе першага ўпамінання паселішча ў пісьмовай крыніцы як рэзідэнцыі вялікіх князёў літоўскіх з роду Гедымінавічаў. Тамара Філіпповіч падрыхтавала да юбілею новую кнігу пра Ашмяны, яе прынялі ў Саюз пісьменнікаў Беларусі.

Там, дзе танкі грукаталі...

Дзіяна Курыла

У горадзе Сянно, што ў Віцебскай вобласці, увекавечылі памяць пра адну з самых буйных танкавых бітваў Вялікай Айчыннай вайны

Сёлета споўнілася 70 гадоў танкавай бітве, якая адбылася ў пачатку ліпеня 1941 года пад Сянно. У шасцігоміну “Гісторыя Вялікай Айчыннай вайны Савецкага Саюза 1941-1945” расказваецца пра тое, што войскі 20-й арміі пад камандаваннем генерал-лейтэнанта Курчакіна распачалі контрудар у раёнах на поўначы і захадзе Оршы ў фланг войскам 3-й танкавай групы вермахта. У контрудары ўдзельнічала каля тысячы танкаў, столькі ж было і ў ворага. Савецкія танкісты нанеслі моцныя ўдары і на 30-40 кіламетраў адкінулі праціўніка ў бок Лепеля. Фашысты вымушаны былі арганізаваць контрнаступленне і мабілізаваць для гэтага сур'езныя матарызаваныя сілы, а таксама авіяцыю. Па дадзеных гісторыкаў, у гэтай бітве ўдзельнічала больш за дзе тысячы танкаў з абодвух бакоў. Для параўнання ў больш вядомай бітве пад Прохараўкай, на Курскай дузе, удзельнічала толькі больш за тысячы савецкіх і нямецкіх танкаў.

Ёсць меркаванні, што менавіта ў бітве пад Сянно быў узяты ў палон старэйшы сын Іосіфа Сталіна, Якаў Джугашвілі.

Улады Сенненскага раёна прынялі рашэнне аб увекавечанні памяці савецкіх салдат і пры падтрымцы Міністэрства абароны Беларусі і жыхароў раёна стварылі манумент у цэнтральным скверы райцэнтра. На пастаменце ўсталяваны савецкі танк ІС-3.

СЯБРЫ

А Канфуцый ужо з намі!

Прафесар Аляксандр Гардзеім

— Аляксандр Мікалаевіч, вы былі ля вытокаў інстытута ў Беларусі. З чаго пачыналі?

— На пачатку ў нас была мэта: аб'яднаць усіх беларускіх кітаістаў. І таму ў 2004-м на базе факультэта міжнародных адносін БДУ быў заснаваны Рэспубліканскі цэнтр кітаязнаўства “Іерогліф”. Мы паспелі правесці міжнародную канферэнцыю “Кітайская цывілізацыя ў дыялогу культур”. Быў выдадзены даведнік “Кітай XXI стагоддзя”. Тады ж Кітай выказаў намер стварыць сусветную сетку Інстытутаў Канфуцыя. Прарэктар БДУ па міжнародных сувязях Уладзіміра Астапенку, з якім мы ўдзельнічалі ў Першым сусветным кангрэсе кітаязнаўцаў, гэта зацікавіла. І ўжо ў Мінску нарадзілася ідэя: пераўтварыць “Іерогліф” у Рэспубліканскі інстытут кітаязнаўства імя Канфуцыя.

— Чаму ў іншых краінах падобныя ўстановы называюць Інстытут Канфуцыя, а ў нас інакш?

— Толькі афіцыйны Кітай мае выключнае права надаваць той ці іншай установе статус Інстытута Канфуцыя, гэта своеасаблівы брэнд. Узамен Кітай патрабуе выканання акрэсленых дамоўленасцяў. А назва Рэспубліканскі інстытут кітаязнаўства імя Канфуцыя дае нам шырэйшую прастору для дзейнасці і сведчыць, што ўстанова працуе найперш на карысць Беларусі. Вядома ж, беларускія і кітайскія інтарэсы ў галі-

Каб авалодаць нямецкай мовай, мінчане ідуць на курсы ў Інстытут Гётэ. А куды падацца, калі ёсць цікавасць да кітайскіх іерогліфаў? Пэўна, у Інстытут Канфуцыя, як часам называюць Рэспубліканскі інстытут кітаязнаўства імя Канфуцыя (РІК). Ён дзейнічае ў Беларусі з 2007 года. Пра гісторыю стварэння, кірункі дзейнасці, планы і перспектывы развіцця гэтай установы мы гутарым з акадэмікам, доктарам філалагічных навук, прафесарам Аляксандрам Гардзеём. Ён са студзеня гэтага года выконвае абавязкі дырэктара ўстановы і па-ранейшаму ўзначальвае кафедру мовазнаўства і краіназнаўства Усходу на факультэце міжнародных адносін Беларускага дзяржуніверсітэта.

не пашырэння кітайскай мовы супадаюць. І таму з кітайскага боку няма да нас пытанняў.

— Як знайсці вашу ўстанову?

— У Мінску па вуліцы Маскоўскай, 15, мы займаем пяты паверх. У нас добра абсталяваныя класы, сучасная тэхніка, вялікая бібліятэка. Інстытут праводзіць курсы для дзяцей і студэнтаў з розным узроўнем валодання кітайскай мовай. Мы супрацоўнічаем з 12-й і 23-й мінскімі школамі, накіроўваем туды настаўнікаў, валанцёраў...

— А валанцёры адкуль?

— Прыязджаюць пры садзеянні Дзяржаўнай канцылярыі КНР па распаўсюджванні кітайскай мовы за мяжой (скарочана — Ханьбань). Бо юрыдычна наш інстытут з'яўляецца афіцыйным прадстаўніком Ханьбань у Беларусі. У планах — стварэнне кабінетаў Канфуцыя ва ўніверсітэтах па ўсёй краіне. Яшчэ мы ў Мінску праводзім іспыты HSK (экзамен на валоданне кітайскай мовай), прычым плата за гэта сімвалічная.

— У вас ёсць і навукова-даследчыя праекты?

— Так, ёсць. Мы нядаўна завяршылі працу над зборнікам матэрыялаў II міжнароднай навуковай канферэнцыі “Кітайская цывілізацыя ў дыялогу культур”, яна праходзіла ў Гродне. Намеснікам адказнага рэдактара зборніка выступіў пасол КНР у Беларусі спадар Лу Гуйчэн. Пасольства вельмі ўважліва ставіцца да нашай

працы. Шмат робіць для Інстытута і сакратар па справах адукацыі спадар Мэй Хайчэн. Мы правялі семінар “Кітаязнаўства ў беларускай адукацыйнай прасторы”. Рыхтуем да традыцыйнай міжуніверсітэцкай канферэнцыі “Кітай у сучасным свеце”. Сёлета сотыя ўгодкі Сінхайскай рэвалюцыі, таму плануем шэраг мерапрыемстваў, прысвечаных гэтай падзеі і Сунь Ятсену.

— Кітайскія святы ў Інстытуце праводзіце?

— Абавязкова святкуем кітайскі Новы год і Дзень заснавання КНР, прычым з актыўным удзелам нашай партнёрскай арганізацыі, а гэта Далянскі політэхнічны ўніверсітэт. Сустаршынёй з кітайскага боку Савета, які каардынуе працу Інстытута, з'яўляецца рэктар гэтага ўніверсітэта акадэмік Оу Цзіньпін, з беларускага — рэктар БДУ акадэмік Сяргей Абламейка. Цікава прайшоў конкурс “Нефрытавы заяц” на лепшае веданне кітайскай мовы сярод школьнікаў. Дарэчы, у Інстытуце створаны цэнтр моўнай падрыхтоўкі — Цэнтр кітаязнаўства. Праводзім моўныя курсы,

Адкрыццё другога Інстытута Канфуцыя ў Лінгвістычным універсітэце

займаемся перападрыхтоўкай і павышэннем кваліфікацыі. Цяпер Інстытут актыўна камплектуецца спецыялістамі ў розных галінах кітаязнаўства: лінгвістыка, гісторыя, краіназнаўства і многія іншыя.

— Вас, чула, называюць адным з вядучых спецыялістаў па Кітаі ў Беларусі. У якой галіне?

— У першую чаргу гэта лінгвістыка, дакладней — семантыка кітайскай мовы. Маецца на ўвазе фармалізацыя значэнняў знакаў, спалучэнне сэнсаў і знакаў у сказе такім чынам, каб у далейшым гэта можна было выкарыстаць у пошукавых сістэмах Інтэрнэта і штучных інтэлектуальных сістэмах на базе камп'ютэра. Увогуле, кірунак няпросты. Аднак у Беларусі ёсць значныя распрацоўкі ў дадзенай галіне: у акадэмічным Інстытуце мовазнаўства над гэтым працавала група навукоўцаў пад кіраўніцтвам доктара філалагічных навук прафесара В.В.Мартынава. Яшчэ я маю даследаванні ў сферы палітыкі, гісторыі, культуры, этнаграфіі, рэлігіі, дэмаграфіі Кітая — гэта, дарэчы, усё складнікі кітаязнаўства. Інакш немагчыма ведаць кітайскую мову. Скажам, можна і механічна завучваць іерогліфы, не ўнікаючы ў тое, чаму іерогліф мае такі, а не іншы выгляд. Самі ж кітайцы, зыходзячы з уласнай

карціны свету, успрымаюць іерогліф па яго архітэктуры і гісторыі знака.

— Аляксандр Мікалаевіч, як вы ацэньваеце стан сучаснай беларускай кітаістыкі?

— У лінгвістыцы Беларусь — у авангардзе сусветнага кітаязнаўства, і заканамерна, што падрыхтаваныя ў нас спецыялісты ўжо не раз займалі прызавыя месцы на Сусветнай алімпіядзе па кітайскай мове. Што да эканамічнага і палітычнага кірункаў, то дзякуючы цесным дзяржаўным стасункам з КНР у беларускай кітаістыцы таксама вельмі добрыя перспектывы.

— На плошчы Тяньаньмынь у Пекіне нядаўна з'явіўся дзевяціметровы помнік Канфуцью. А калі Канфуцый прыйдзе ў Мінск?

— А Канфуцый ужо ў Беларусі! (мой суразмоўца ўсміхаецца і паказвае на статуэтку на сталі). Калі сур'ёзна, то ў нас актыўна публікуюцца артыкулы пра Канфуцыя. А наколькі можа быць засвоена яго вучэнне... На мой погляд, сістэма ведаў цяперашніх беларусаў павінна ўключаць творы не толькі еўрапейскіх філосафаў, але і ўсходніх. Так і будзе!

Гутарыла Вераніка Карлюкевіч

Дарэчы

Нядаўна ў Беларусі адкрыўся і другі Інстытут Канфуцыя — у Мінскім дзяржаўным лінгвістычным універсітэце. Гэта адбылося ў сярэдзіне верасня пад час афіцыйнага візіту ў Беларусь кітайскай парламенцкай дэлегацыі на чале са старшынёй Пастаяннага камітэта Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў У Банга. “Адкрыццё інстытута Канфуцыя ў Мінскім дзяржаўным лінгвістычным універсітэце — важны крок насустрач дружбе і супрацоўніцтву паміж Беларуссю і Кітаем,” — падкрэсліў на ўрачыстай цырымоніі міністр адукацыі Беларусі Сяргей Маскевіч. Па яго словах, менавіта ад узаемаразумення, лепшага ведання культуры і традыцый народаў залежыць тое, як мы будзем далей сябраваць, гандляваць, мець шматбаковыя зносіны.

Гонар скрозь гады

Пра мужнасць і самаадданасць нашага суайчынніка Вітольда Пілецкага хадзілі легенды

Наталля Супей

“Любіце родную зямлю. Любіце сваю святую веру і традыцыі свайго народа. Станьце людзьмі гонару, заўсёды вернымі сваім вышэйшым каштоўнасцям, якім трэба служыць усё жыццё”. Такі быў жыццёвы дэвіз змагара з фашыстамі, аднаго са стваральнікаў падпольнай арганізацыі Вітольда Пілецкага, які ён неаднойчы агучваў на працягу жыцця.

“Ротмістр Вітольд Пілецкі. 1901 – 1948” — так называлася выстава ў Нацыянальным гістарычным музеі. Наведвальнікам адкрылася безліч матэрыялаў,

падрыхтаваных Польшкім інстытутам нацыянальнай памяці і стваральнікам выставы Яцакам Паўловічам. Гэта экспазіцыя пра чалавека, які нарадзіўся ў Расіі, але па паходжанні быў беларусам, прашчыры якога мелі маёнтак на Навагрудчыне і карысталіся гербам “Ляліва”.

Лёс Вітольда Пілецкага быў цесна звязаны з родным краем: вучыўся ён у Вільні ў камерцыйнай вучэльні, пэўны час жыў на Лідчыне, у маёнтку Сукурча. Засталіся яшчэ старыя людзі, што памятаюць Пілецкіх і яго, Вітольда, справы. Запісаны ўспаміны аднавяскоўцаў пра іх сям'ю.

У 1939 годзе Пілецкі змагаўся супраць фашыстаў, стаў адным са стваральнікаў вайсковай падпольнай арганізацыі — Сакрэтнай Польшкай Арміі. Быў кіраўніком яе штаба. Арышты сярод жаўнераў гэтай арганізацыі ў 1940 годзе, зняволенне ўсё большай колькасці людзей у створаным гітлераўцамі канцэнтрацыйным лагеры ў Асвенцыме схілілі камандаванне Сакрэтнай Польшкай Арміі прыняць рашэнне аб правядзенні разведвальнай дзейнасці на тэрыторыі лагера. Таму Пілецкі добраахвотна здаецца нямецкім уладам і трапляе ў Асвенцым, дзе арганізуе падполь-

ную разведвальную дзейнасць. У 1943 годзе пасля ўдала наладжанай працы ў “пекле на зямлі” яму пашчасціла ўцячы адтуль, пасля чаго яго на волі павышаюць у званні да ротмістра.

Потым — працяг вайны, канспірацыя, Армія Краёва, Варшаўскае паўстанне, разведка, арышт, расстрэл...

Вітольд Пілецкі — неадзначная фігура ў сусветнай гісторыі. Толькі, як сведчыць стваральнік выставы Яцак Паўловіч, калі патрэбна было жыццё і мірна ствараць — ён ствараў, калі патрэбна было ваяваць — ён ваяваў, а калі патрэбна было скласці жыццё — ён зрабіў і гэта. Усё дзеля таго, каб яго

Вітольд Пілецкі

Радзіма была свабоднай. Гісторыя ж зрабіла такіх неверагодных зігзаг, што калі Польшча ўжо была свабодная — яго расстралялі...

Рэабілітацыя Вітольда Пілецкага пачалася ў 1986 годзе, а 1 кастрычніка 1990 года ротмістр быў поўнаццою апраўданы. Пасмяротна Вітольд Пілецкі быў адзначаны Камандорскім крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы і ўзнагароджаны Ордэнам Белага Арла.

...Дождж за вокнамі музея не спыняўся да канца імпрэзы. Нібы знак таго, што людзі і прырода на этнічнай радзіме змагара з фашызмам смуткуюць аб тым, што ротмістра некалі пазбавілі жыцця незаконна. Добра, што цяпер мы маем усё ж гонар ведаць гераічную праўду пра нашага мужанага суайчынніка.

У чароўным рытме танца

Міжнародны фестываль харэаграфічнага мастацтва “Сожскі карагод” прайшоў у Гомелі

Таццяна Болгава

На працягу чатырох дзён на канцэртных пляцоўках абласнога цэнтра сваё майстэрства дэманстравалі аматарскія харэаграфічныя калектывы народна-сцэнічнага, эстраднага танца, сучаснай харэаграфіі, выканаўцы спартыўных бальных танцаў, тэатры танцаў агню з Беларусі, а таксама краін блізкага і далёкага замежжа. Шмат гасцей сёлета прымаў форум: былі калектывы класічнай харэаграфіі, тэатры балета, прафесійныя харэаграфічныя калектывы, лаўрэаты і дыпламанты міжнародных фестываляў.

Старт фестывалю дала творчая лабараторыя з кіраўнікамі калектываў — удзельнікаў фестывалю. На сцэне грамадска-культурнага цэнтры выступіў грузінскі нацыянальны балет Сухішвілі-Рамішвілі, а ў палацы Румянцавых-Паскевічаў прайшла культурная праграма “Музычная асамблея-2011”.

Фестываль праводзіцца для захавання і развіцця харэаграфіі як аднаго з відаў мастацтва, вывучэння сучасных працэсаў у танцы, пашырэння і ўмацавання міжнацыянальных творчых сувязяў, узмацавання нацыянальных культур, развіцця фестывальнага руху ў краіне.

Адкрыццё фесту “Сожскі карагод” — гэта заўсёды яркае, незабыўнае відовішча

Да вяршыні Арарата

Таццяна Пастушэнка

Студыя беларускага мастака-графіка **Антана Баранава** распрацавала запамінальныя **выявы знакаў-сімвалаў для кожнай краіны-удзельніцы дзіцячага “Еўрабачання-2011”**

Міжнародны дзіцячы конкурс песні “Еўрабачанне-2011” пройдзе сёлета ў сталіцы Арменіі Ерэване ў пачатку снежня. Падрыхтоўка ж да яго ўжо ідзе поўным ходам. “Створаны арыгінальныя арнаменты і ілюстрацыі, — расказвае мастак Антон Баранаў. — Вядома, што ў кожнай краіны ёсць свой асабісты сімвал. Так, для Арменіі гэта Арарат, у Беларусі — Нацыянальная бібліятэка, у Літвы — герб “Пагоня”, у Балгарыі — Сабор Аляксандра Неўскага. Выраблены млын для Нідэрландаў, куранты для Расіі, чырвоны конь як сімвал Швецыі”.

Па словах Антона Баранава, асноўная задача, якую ставіць перад сабой студыя, — распрацаваць яркі, запамінальны стыль дзіцячага “Еўрабачання-2011” і прадеманстраваць пры гэтым характэрныя нацыянальныя асаблівасці Арменіі як краіны-арганізатара. Таму беларуская дызайнерская студыя разам з творчай групай армянскага тэлебачання стварылі лагатып конкурсу, які ўяўляе з сябе палосы эквалайзера ў форме гары Арарат, якая бачна са шматлікіх месцаў Ерэвана. Ідэя такога лагатыпу ўзнікла, як прызнаецца мастак, пад уплывам слога на конкурс “Імкніся да вяршыні!”

ЮБІЛЕІ

Чэслаў Мілаш падарожнічаў па Беларусі

Адам Мальдзіс

— Як падарожнічаў? — усклікне іншы чытач. — Такого факта няма ў яго біяграфіі...

Вядома, што лаўрэат Нобелеўскай прэміі, сусветна вядомы польскі паэт Чэслаў Мілаш памёр 14 жніўня 2004 года ў Кракаве і пахаваны ў Крыпце для заслужаных на Скалцы. А сёлета адзначаецца стагоддзе з дня яго нараджэння. Пабачыў ён свет, нагадаю, у маёнтку Шатэйны (гэта сёння тэрыторыя Літвы, на яе беларуска-польскім памежжы).

І тым не меней юбіляр у бягучым верасні падарожнічаў па беларускай зямлі. Пачалося падарожжа з пасаджэння ў Навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа НАН Беларусі, а потым штодня перамяшчалася па шляху, накрэсленым на прысвечанай яму беларускай кніжцы: Мінск — Гомель — Магілёў — Віцебск — Брэст.

Арганізавалі падарожжа Калегіум Усходняй Еўропы імя Яна Новака-Езяранскага (Уроцлаў), які выдаў для беларускага чытача том паэзіі

Чэслава Мілаша ў перакладах мінскіх паэтаў, і Польскі інстытут у Мінску. А фінансавалі вандраванне Міністэрства культуры і нацыянальнай спадчыны Польшчы і той жа інстытут. У дарозе ж далучыўся да гэтага культурнага дэсанту і маляды брэсцкі гурт “Рацыянальная дыета”, які паспеў у апошні час запісаць у Італіі тры свае кампакт-дыскі.

Па дарозе з Магілёва ў Брэст у рэдакцыю “Голас Радзімы” зайшоў адзін з арганізатараў Дзён Чэслава Мілаша ў Беларусі Ян Анджэй Дамброўскі, старшыня праўлення Фонду імя Яна Новака-Езяранскага Калегіум Усходняй Еўропы, абшар зацікаўленняў якога — уся тэрыторыя былога Савецкага Саюза.

— **Пан Ян Анджэй, як, на вашу думку, Чэслаў Мілаш адносіўся да беларусаў і Беларусі?** — пачынаю гаворку.

— Беларускія і літоўскія землі ён разглядаў як часткі нашай агульнай прарадзімы — Вялікага Княства Літоўскага. Мова і культура беларусаў не былі яму чужыя.

Былі часткай свету яго дзяцінства, шматкультурнага свету.

— **У тым я пераканаўся, сустракаючыся з ім на міжнародных канферэнцыях — у Рыме, Вільнюсе, дзе яго ўзнагародзілі ордэнам Гедыміна, і Парыжы — на форуме, прысвечаным ураджэнцу Мінска Ежаму Гедройцу. Ён цікавіўся творчасцю Васіля Быкава ў сувязі з яго магчымым вылучэннем на Нобелеўскую прэмію, цікавіўся Оршай, дзе ў 1918 годзе згубіўся хлопчыкам на вакзале, калі яго сям’я вярталася з бежанства, а таксама Чарэяй на Віцебшчыне: там нарадзіўся, жыў, збіраў мясцовыя легенды яго дзядзька Оскар Мілаш, потым пасол Літвы ў Парыжы і знакаміты французскі паэт.**

— О, цікава! Трэба было б і нам устанавіць сувязі з бібліятэкай ці школай у Чарэі.

— **А што зроблена вашым калегіумам для ўзмацнення польска-беларускіх культурных сувязей?**

— Найперш выдадзена цэлая бібліятэчка мастацкіх перакладаў з беларускай мовы. Садзейнічаем знаёмству беларускага чытача з польскай літаратурай. Выдаем двухмесячнік “Nowa Europa Wschodnia”, дзе ёсць беларускія матэрыялы.

— **Поспехаў вам у высакароднай справе! І шчаслівай дарогі!**

Ян Анджэй Дамброўскі з юбілярам

ПРА ШТО СЛОВА ГАВОРЫЦЬ?

Лабірынты асенніх вандровак

Чаму адны ходзяць у ягады і грыбы, а другія — па ягады і грыбы?

Восень — самая шчодрая пара года. Шмат у нашых лясах ягад і грыбоў. Канечне, суніцы і маліны ўжо наўрад ці сустрэнеш, прынамсі, у вялікай колькасці. А вось буйкі ды журавіны, а з грыбоў апенькі і махавікі — дык калі ласка.

Многія ж дбайныя гаспадары ўжо здаволіліся, нарыхтавалі сабе дароў прыроды ўдосталь. І заветныя слоікі з вітаміннай памяццю пра шчодрую пару занялі свае месцы на паліцах.

Аднак як бы ўтульна і камфортна цяпер ні было ў доме або кватэры, на свежым паветры лепш. Таму прапаную віртуальную вандроўку ў **ягады і грыбы**. А можа, **па ягады і грыбы**? Вось гэта пытанне! Але цалкам вырашальнае. Дарэчы, яно часта ўзнікае ў носьбітаў беларускай мовы.

Адразу заўважу, што можна хадзіць і ў **ягады (грыбы)**, і **па ягады (грыбы)**. Розніца толькі ў мэце, з якой ідзём, і ў месце, куды накіроўваемся.

Раз ужо вырашана гуляць на свежым паветры ды заадно назбіраць вітамінных дароў, то правільна — **ісці ў ягады (грыбы)**. Такім чынам, гайда ў журавіны і ў апенькі **на балота**. Так-так, менавіта ў вільготных месцах яны адчуваюць сябе найлепш.

Тыя ж, хто баіцца камароў і гадзюк, аднак не супраць паласавацца, асабліва калі ёсць ужо запасы, адправяцца ў **кухню да халадзільніка** або ў **пограб па ягады (грыбы)**.

Такім чынам, калі наша мэта — збор дароў лесу, дарэчы прыназоўнік у і правільна — **пайсці ў лес у грыбы**. Калі ж яны ўжо нарыхтаваны і наша мэта ўзяць іх з халадзільніка або пограба, то ўжываецца прыназоўнік **па**: **накіравацца ў кухню да халадзільніка па варэнне або па замарожаныя ці нават свежыя ягады (грыбы)**.

Смачнай і нясумнай вам восені! І будзьце ўважлівыя да слова!

Падрыхтавала **Вераніка Бандаровіч**